

Complexnummer: 523430

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Joodse Begraafplaats

Aantal complexonderdelen

2

Monumentnummers van complexonderdelen

523431, 523432

Woonplaats

Winterswijk

Gemeente

Winterswijk

Provincie

Gelderland

Locatie van het hoofdobject

Misterweg 144, 7102 BN te Winterswijk

Complexomschrijving

Inleiding Complex van JOODSE BEGRAAFPLAATS met METAARHUISJE gelegen aan de Misterweg in Winterswijk. De begraafplaats is aangelegd nadat omstreeks 1875 de oude Joodse begraafplaats aan de Spoorstraat gesloten werd ten gevolge van het verbod op begraven in de binnenstad. Het metaarhuisje is vermoedelijk omstreeks 1908 gebouwd. De Misterweg is een van de oude uitvalswegen van Winterswijk naar het buurtschap Miste. De begraafplaats is hieraan gesitueerd op de overgang van kern en buitengebied, aan de voet van een in 1926 gebouwde watertoren. De watertoren speelt in samenhang met de begraafplaats een beeldbepalende rol. Aan de zuidwestzijde grenzen weilanden. De begraafplaats bevindt zich nog grotendeels in oorspronkelijke staat en is door de Nederlandse Israëlitische Gemeente Winterswijk nog altijd in gebruik.

Complexomschrijving

De door een beukenhaag omzoomde rechthoekige BEGRAAFPLAATS (complexonderdeel A) ligt met de lange zijde parallel aan de Misterweg. Aan de noordelijke korte zijde van het terrein is iets schuin ten opzichte van de rooilijn het METAARHUISJE (complexonderdeel B) gesitueerd dat elementen vertoont uit de Neo-Renaissance en de Chalet-stijl. Langs de rechter gevel van het metaarhuisje leidt een grindpad naar de graven. Dit pad is toegankelijk via een aan de gevel bevestigd eenvoudig smeedijzeren DRAAIHEK.

Waardering

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegevens voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Complex van JOODSE BEGRAAFPLAATS, aangelegd in het laatste kwart van de negentiende eeuw en een METAARHUISJE met DRAAIHEK daterend van omstreeks 1908.

-Van architectuurhistorische waarde als goed en gaaf voorbeeld van een Joodse begraafplaats van rond de eeuwwisseling. Het complex valt op door de gaaf bewaarde hoofdvorm van de aanleg waarin het typische karakter van een Joodse begraafplaats aanwezig is, door de bijzondere architectonische kwaliteiten van het baarhuisje en voorts door de harmonische verhouding tussen aanleg en baarhuisje.

-Van stedenbouwkundige waarde vanwege de markante ligging van het complex aan de Misterweg, waar het in samenhang met de belendende watertoren een beeldbepalende rol speelt.

-Van cultuurhistorische waarde binnen de funeraire geschiedenis, als goed en gaaf typologisch voorbeeld van een Joodse begraafplaats. Vanwege de bestemming van belang als herinnering aan de aanwezigheid van een bloeiende Joodse gemeenschap in Winterswijk.

Monumentnummer*: 523431

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	10 mei 2002
Kadaster deel/nr	82948/150

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Winterswijk	Winterswijk	Gelderland

Locatiennaam	Locatieomschrijving
Winterswijk	

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Winterswijk	L			2456

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel A Het terrein van de JOODSE BEGRAAFPLAATS wordt omgeven door een beukenhaag. Over de centrale lengteas wordt de begraafplaats in tweeën gedeeld door een grindpad dat leidt naar een na de Tweede Wereldoorlog opgericht monument ter herinnering aan de in de oorlog omgekomen Joden. De ongeveer 140 graven die niet allemaal een zerk bezitten, zijn gelegen in het gras ter weerszijden van het middenpad. Aan de rechterkant van het pad bevinden zich thans twee recente graven, terwijl de meeste graven zich aan de linkerkant bevinden. Het oudste graf stamt uit 1885. De graftekens zijn eenvoudige hardstenen staande zerken, enkele voorzien van een liggende grafplaat. De zerken zijn aan de bovenzijde overwegend segmentboogvormig of gelobd afgesloten. Voorts bevinden zich op het terrein enkele aan elkaar gekoppelde zerken en zijn twee graven omgeven door smeedijzeren grafhekken. De voorzijden van de zerken zijn allen naar het baarhuisje gericht en bezitten overwegend in zwart aangebrachte teksten. Bij sommige zerken is een witte tekst op een zwarte achtergrond aangebracht.

Waardering

JOODSE BEGRAAFPLAATS (complexonderdeel A) aangelegd in het laatste kwart van de negentiende eeuw.

-Van architectuurhistorische waarde als goed en gaaf voorbeeld van een begraafplaats waarin de typische karakteristieken van de aanleg van een negentiende-eeuwse Joodse begraafplaats herkenbaar zijn, zoals eenvoudig vormgegeven staande zerken in het gras ter weerszijden van een middenpad. De graftekens bezitten een collectieve betekenis door hun materiaalgebruik, eenvoudige vorm en situering voor het typische karakter van de begraafplaats.

-Van stedenbouwkundige waarde als onderdeel van het complex aan de Misterweg, de aanleg van de begraafplaats heeft ensemblewaarden met het baarhuisje en is door hoofdvorm, beplanting en zerken beeldbepalend aan de Misterweg.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

-Van cultuurhistorische waarde binnen de funeraire geschiedenis als gaaf en goed typologisch voorbeeld van een Joodse begraafplaats en vanwege de op de graftekens aanwezige genealogische gegevens. Als onderdeel van het complex van belang als uitdrukking van de aanwezigheid van een bloeiende Joodse gemeenschap in Winterswijk.

Hoofdcategorie

Uitvaartcentra en begraafplaatsen

Subcategorie

Begraafplaats en -onderdelen

Functie

Begraafplaats

Monumentnummer*: 523432

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	10 mei 2002
Kadaster deel/nr	82948/147

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Winterswijk	Winterswijk	Gelderland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Winterswijk	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Winterswijk	L			2456

*Omschrijving***

Omschrijving onderdeel B Het METAARHUISJE op rechthoekig grondplan telt één bouwlaag en is opgetrokken in grijze kalkzandsteen gemetseld in kruisverband. De gevels bezitten een gepleisterde plint en zijn voorzien van speklagen en ontlastingsbogen in rode kalkzandsteen. De gevels worden voorts verlevendigd door pleisterwerk. Het zadeldak is bedekt met gesmoorde Muldenpannen, wordt langs de zijgevels gedragen door decoratief gesneden houten korbelen en bezit aan voor- en achtergevel witgeschilderde windveren en een eenvoudig getoogd sierspant. De afwatering vindt langs de dakrand plaats via een hanggoot. De symmetrisch ingedeelde VOORGEVEL bezit evenals de achtergevel in blokverband gepleisterde hoekpilasters. In het midden bevindt zich een vrij brede ingang met getoogde dubbele schuifdeuren onder een gemetselde segmentboog die van gepleisterde geboorte- en sluitstenen is voorzien. Boven de ingang bevindt zich een door rode kalkzandsteen omlijst, witgeschilderd rond venster, waarop met zwarte verf een Davidster is aangebracht. Dit medaillon wordt geflankeerd door twee verdiepte velden voorzien van gepleisterde cartouches waarop teksten zijn aangebracht: links `PSXXIII vers 4' en rechts de Hebreeuwse tekst van dit psalm. Op de RECHTER ZIJGEVEL zijn evenals op de LINKER ZIJGEVEL in pleisterwerk twee grote Davidsterren aangebracht, van elkaar gescheiden door een in blokverband gepleisterde liseen. De naar de begraafplaats gerichte ACHTERGEVEL is vrijwel identiek aan de voorgevel, maar bezit aan weerszijden van de deuren een klein rechthoekig venster dat aan de onderzijde voorzien is van een gepleisterde lekdorpel en aan de bovenzijde afgesloten wordt door een in rode kalkzandsteen uitgevoerde strekse boog. Het Davidstermotief boven de ingang is aan de achtergevel uitgevoerd in wit op een zwartgeschilderde achtergrond. In het INTERIEUR van het huisje is het kaspant zichtbaar en bevindt zich een vloer belegd met tegels voorzien van een geometrisch motief. Het interieur is volledig beschilderd in wit, rood en zwart.

Het pad langs de rechterzijgevel is toegankelijk via een aan de gevel bevestigd eenvoudig smeedijzeren DRAAIHEK.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Waardering

METAARHUISJE met DRAAIHEK (complexonderdeel B) van omstreeks 1908

-Van architectuurhistorische waarde als goed en gaaf voorbeeld van een Joods baarhuisje uit het begin van de twintigste eeuw. Het gebouwtje is voorzien van elementen uit de Neo-Renaissance en de Chaletstijl en valt op vanwege de bijzondere architectonische kwaliteiten die tot uitdrukking komen in de gaaf bewaarde eenvoudige hoofdvorm, de gevels in twee kleuren kalkzandsteen en de verzorgde pleisterwerkdetaillering met onder andere naar de Joodse religie verwijzende elementen. Het huisje heeft een bijzonder interieur dat beschilderd is en een met rijk uitgevoerde tegels belegde vloer bezit.

-Van stedenbouwkundige waarde als onlosmakelijk onderdeel van de Joodse begraafplaats. Het huisje heeft ensemblewaarden met de omringende aanleg en speelt aan de Misterweg een beeldbepalende rol.

-Van cultuurhistorische waarde als goed en gaaf voorbeeld in de typologische ontwikkeling van het baarhuisje, dat herkenbaar is door de toegepaste decoratieve elementen als Joods metaarhuisje. Als onderdeel van het complex is het een herinnering aan de aanwezigheid van een bloeiende Joodse gemeenschap in Winterswijk.

Hoofdcategorie

Uitvaartcentra en begraafplaatsen

Subcategorie

Begraafplaats en -onderdelen

Functie

Baarhuisje

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument